

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
**ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ**
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

Δρ Ιωάννα Χριστοδουλάκη
Προϊσταμένη
Τμήμα Χαρτογράφησης Αγορών και Έρευνας

Σπάζοντας την Αλυσίδα Αξίας

ΣΤΟ Φρέσκο Αγελαδινό Πλήρες Γάλα

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

ΣΥΛΛΟΓΗ

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΔΙΑΝΟΜΗ

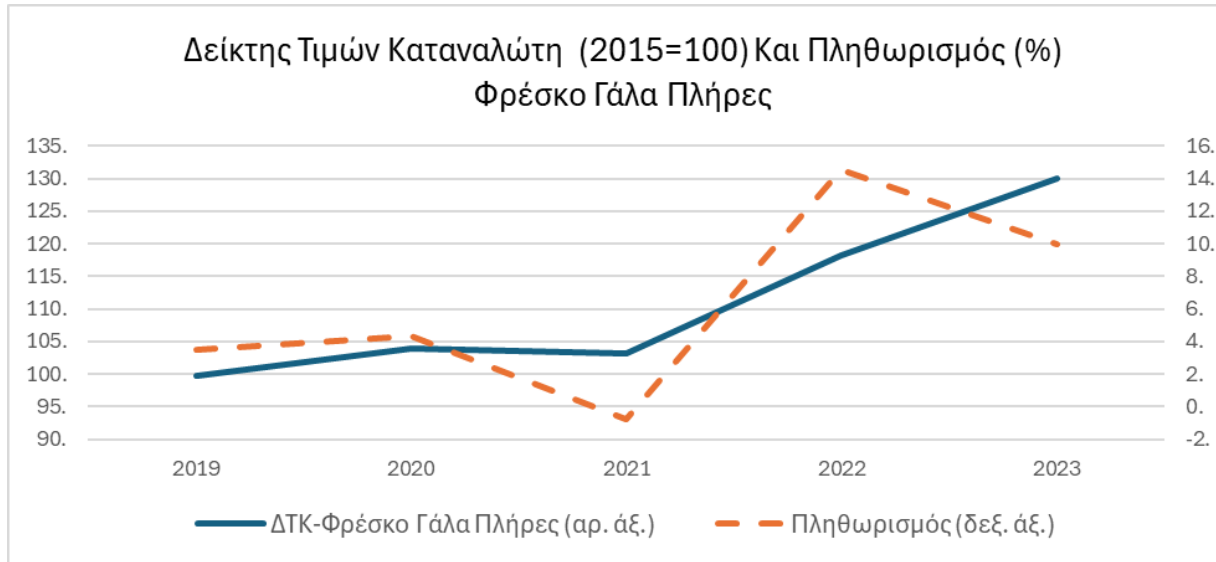
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ

ΦΡΕΣΚΟ
ΑΓΕΛΑΔΙΝΟ
ΠΛΗΡΕΣ ΓΑΛΑ

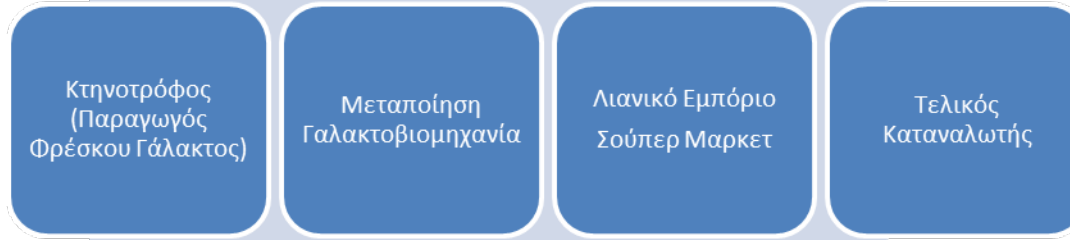

- Σκοπός της ανάλυσης είναι η παρουσίαση των δεδομένων και πληροφοριών που συνέλεξε το Τμήμα Χαρτογράφησης και Έρευνας της ΕΑ για την αλυσίδα αξίας του φρέσκου αγελαδινού γάλακτος, υπό το πρίσμα των πληθωριστικών πιέσεων στα βασικά είδη διατροφής.

Πηγή: Eurostat

- Στο πλαίσιο αυτής της εργασίας, εστάλησαν επιστολές, σε 4 μεταποιητές (που πωλούν κυρίως γάλα) και σε 5 μεγάλους λιανοπωλητές (σούπερ μάρκετ).
- Οι 5 λιανοπωλητές αντιπροσωπεύουν το 78% της αγοράς του λιανικού εμπορίου τροφίμων (Nace code 47.11). Οι 4 μεταποιητές αντιπροσωπεύουν το 37% της αγοράς του κλάδου γαλακτοκομικών και τυροκομικών (Nace code 10.51).
- **Περίοδος αναφοράς: 2019-A' εξάμηνο 2023**

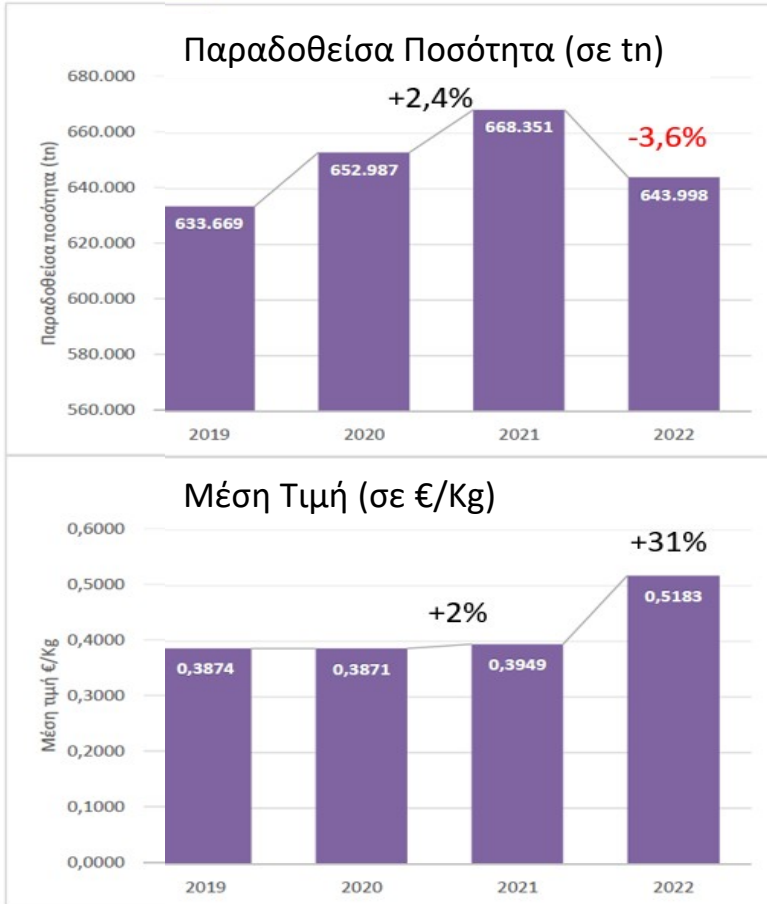
- Η αλυσίδα αξίας που εξετάζεται περιλαμβάνει τον κτηνοτρόφο/παραγωγό γάλακτος που πωλεί φρέσκο γάλα στις γαλακτοβιομηχανίες για επεξεργασία και παραγωγή του τελικού προϊόντος. Το εμφιαλωμένο φρέσκο αγελαδινό γάλα πλήρους λιπαρών έχει αναλογία 1,01:1, καθώς η απώλεια κατά την παραγωγή γάλακτος είναι πολύ μικρή.
- Το επόμενο στάδιο στην αλυσίδα αξίας είναι η λιανική πώληση του φρέσκου αγελαδινού γάλακτος, και συγκεκριμένα τα σούπερ μάρκετ (ΣΜ), από τα οποία οι καταναλωτές αγοράζουν φρέσκο γάλα σε μπουκάλι ή χάρτινη συσκευασία.

Οι πωλήσεις των μεταποιητών σε HORECA και σε άλλα καταστήματα τροφίμων δεν έχουν ληφθεί υπόψη. Δεν περιλαμβάνονται οι εισαγωγές για την παραγωγή φρέσκου γάλακτος. Το εισαγόμενο γάλα χρησιμοποιείται κυρίως για την παραγωγή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων (π.χ. τυρί, γιαούρτι κ.λπ.)

Πηγές Δεδομένων

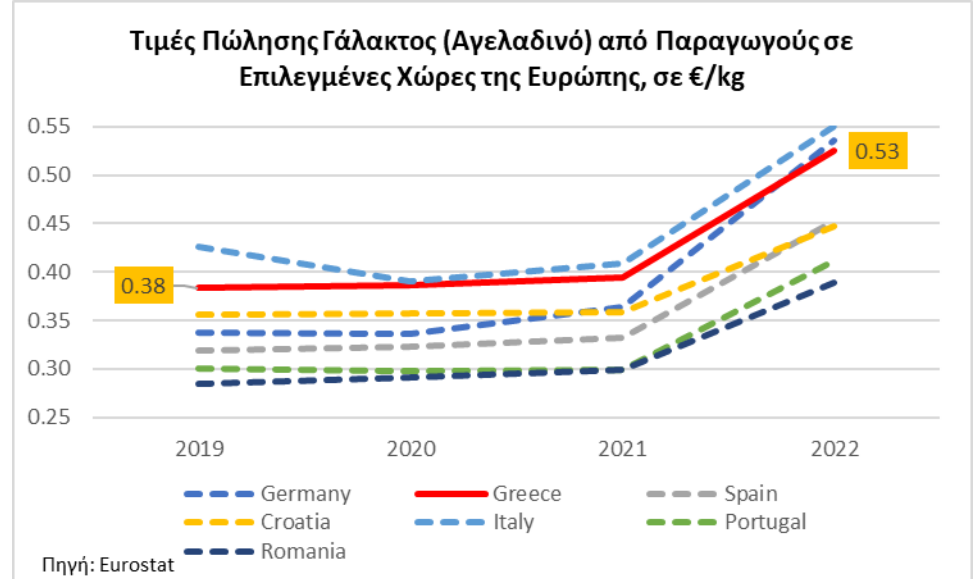
- Όσον αφορά την τιμή πώλησης του αγελαδινού γάλακτος, τα δεδομένα ελήφθησαν από τις βάσεις δεδομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής <https://agridata.ec.europa.eu>, της Eurostat και του ΕΛΓΟ Δήμητρα και επιβεβαιώθηκαν από τα στοιχεία που παρείχαν οι γαλακτοβιομηχανίες.
- Όσον αφορά τους δείκτες κόστους στη ζωική παραγωγή, τα δεδομένα συλλέχθηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ και τη Eurostat.
- Η δομή του κόστους υπολογίστηκε από δεδομένα της βάσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής <https://agridata.ec.europa.eu> και επιβεβαιώθηκε με δειγματοληπτικά στοιχεία της ΕΘΕΑΣ

Source: ELGO Dimitra

Το 2021, παρατηρείται αύξηση 2% στην τιμή και 2,4% στην παραδοθείσα ποσότητα, **Ωστόσο...**

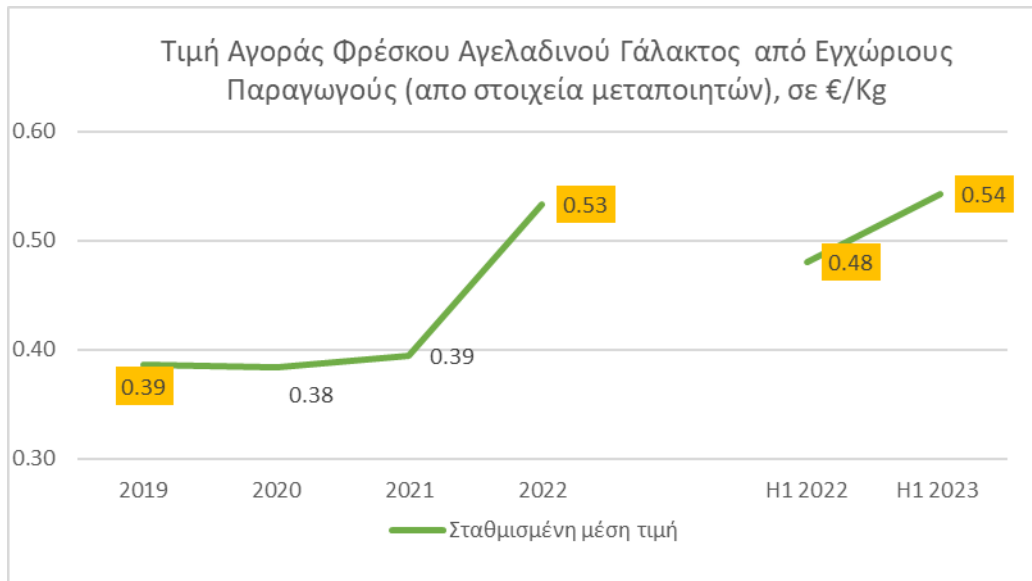
το 2022 υπάρχει αύξηση 31% στην τιμή παραγωγού και μείωση 3,6% στην παραδοθείσα ποσότητα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, η τιμή του αγελαδινού γάλακτος που λαμβάνουν οι κτηνοτρόφοι παρουσίασε σχετική σταθερότητα τα έτη 2019 έως 2021, ενώ σημειώθηκε αύξηση το 2022 σε όλες τις χώρες για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.

Ειδικότερα για την Ελλάδα, σημειώνονται τα εξής:

- Η τιμή στην Ελλάδα είναι υψηλότερη από σχεδόν όλες τις ευρωπαϊκές χώρες με εξαίρεση την Ιταλία.
- Η τιμή του αγελαδινού γάλακτος σε επίπεδο παραγωγού αυξήθηκε από 0,39 €/κιλό το 2021 σε 0,53 €/κιλό το 2022, δηλαδή πάνω από 30%

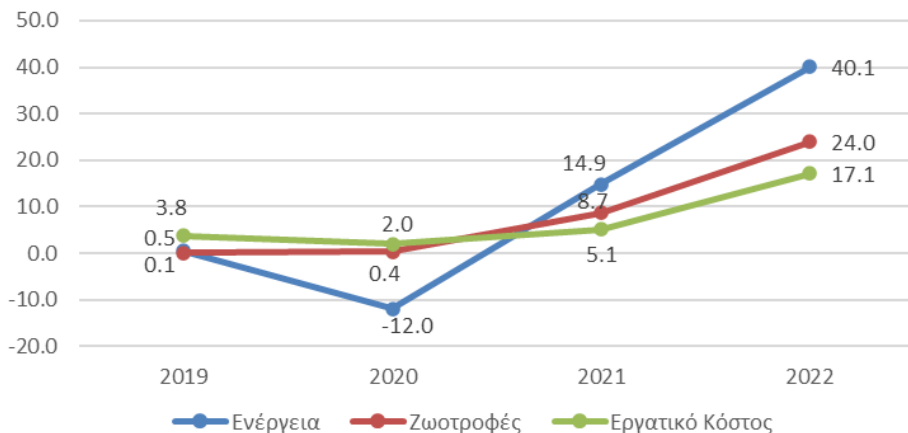

Πηγή: Δεδομένα μεταποιητών, Υπολογισμοί τμήμα ΧΑΕ, ΕΑ

- Τα δεδομένα από τη Eurostat και του ΕΛΓΟ Δήμητρα επιβεβαιώθηκαν από τους μεταποιητές που απάντησαν στα ερωτηματολόγια της ΕΑ.
- Δηλαδή, σημαντική αύξηση στην τιμή του αγελαδινού γάλακτος μεταξύ 2021 και 2022 άνω του 30% και αύξηση της τιμής, σε ετήσια βάση, το πρώτο εξάμηνο του 2023 κατά 12,9%.

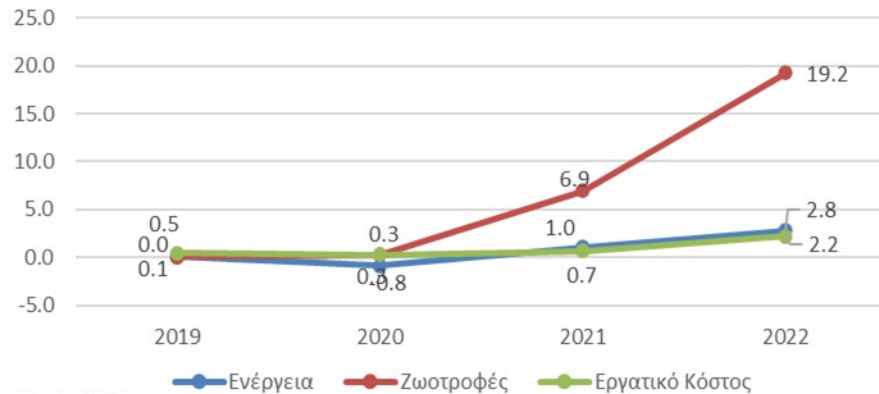

Ετήσια Μεταβολή Επιλεγμένων Δεικτών Κόστους στον Αγροτικό Τομέα (%), Ονομαστικές τιμές

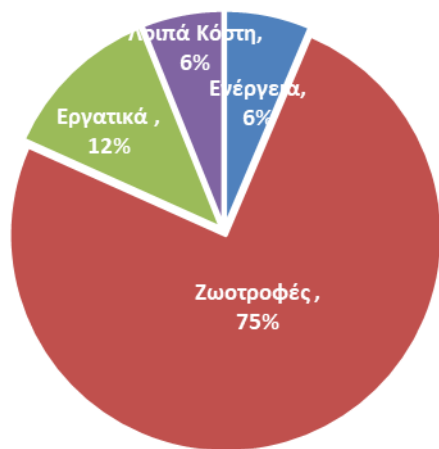
Πηγή: ELSTAT, Eurostat

Ετήσια Μεταβολή Επιλεγμένων Δεικτών Κόστους στον Αγροτικό Τομέα (%), Ονομαστικές τιμές, (Σταθμισμένες με βάση τη βαρρύτητα κάθε κατηγορίας στο κόστος παραγωγής)

Πηγή: ELSTAT, Eurostat

Διάρθρωση Κόστους στην Κτηνοτροφία, 2022

Πηγή: Eurostat, ΕΘΕΑΣ

- Από τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ και της Eurostat προκύπτει ότι μετά το 2020 οι Έλληνες κτηνοτρόφοι αντιμετωπίζουν υψηλούς ρυθμούς αύξησης σε βασικές κατηγορίες κόστους όπως Ενέργεια, Ζωοτροφές και Κόστος Εργασίας.
- Ιδιαίτερα το 2022, ο δείκτης ενέργειας στη ζωική παραγωγή αυξήθηκε κατά 40%, ο δείκτης κόστους ζωοτροφών κατά 24% και ο δείκτης κόστους εργασίας κατά 17%.
- **Ωστόσο, καθώς τα ανωτέρω κόστη δεν έχουν το ίδιο μερίδιο στην παραγωγή, η σχετική στάθμιση των δεικτών έδειξε ότι η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφηκε στο κόστος ζωοτροφών από +6,9% το 2021 σε +19,2% το 2022**

Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία

Τα δεδομένα συλλέχθηκαν από τις απαντήσεις σε ερωτηματολόγια της ΕΑ σχετικά με τα κόστη και τα στοιχεία πωλήσεων και από τις οικονομικές καταστάσεις που παρείχαν οι 4 μεταποιητικές εταιρείες.

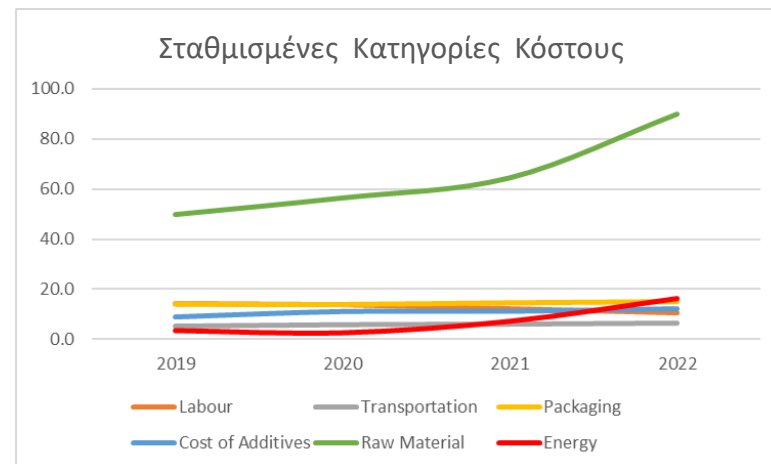
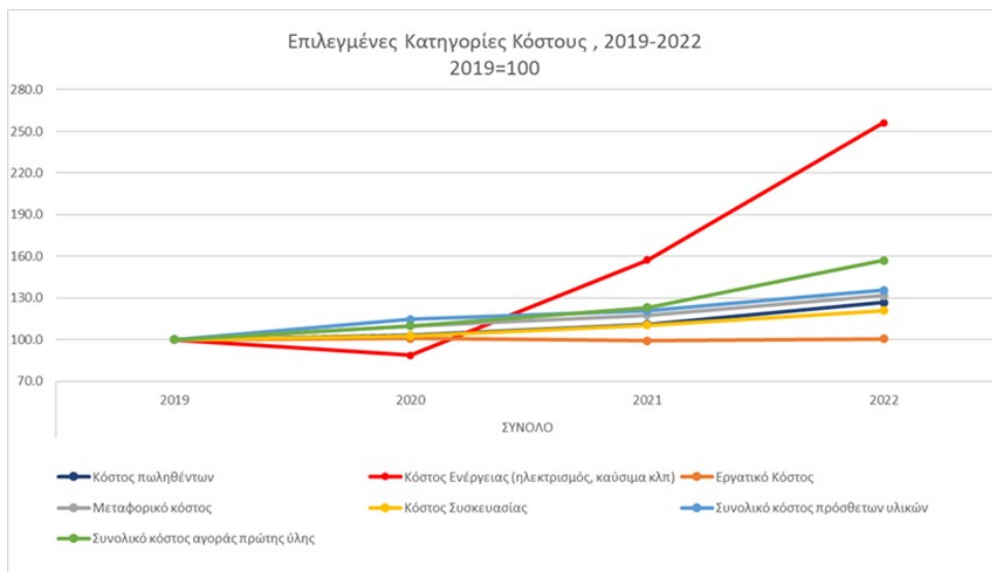
Σημείωση για τους υπολογισμούς:

Mark up = $(\text{Κύκλος Εργασιών} - \text{Κόστος Πωληθέντων}) / \text{Κόστος Πωληθέντων}$

Περιθώριο Μικτού Κέρδους = $(\text{Κύκλος Εργασιών} - \text{Κόστος Πωλήσεων}) / \text{Κύκλος Εργασιών}$

Περιθώριο EBITDA = $\text{Κέρδη προ Τόκων, Φόρων, Αποσβέσεων} / \text{Κύκλος Εργασιών}$

Περιθώριο Καθαρού Κέρδους = $\text{Καθαρά Κέρδη} / \text{Κύκλος Εργασιών}$

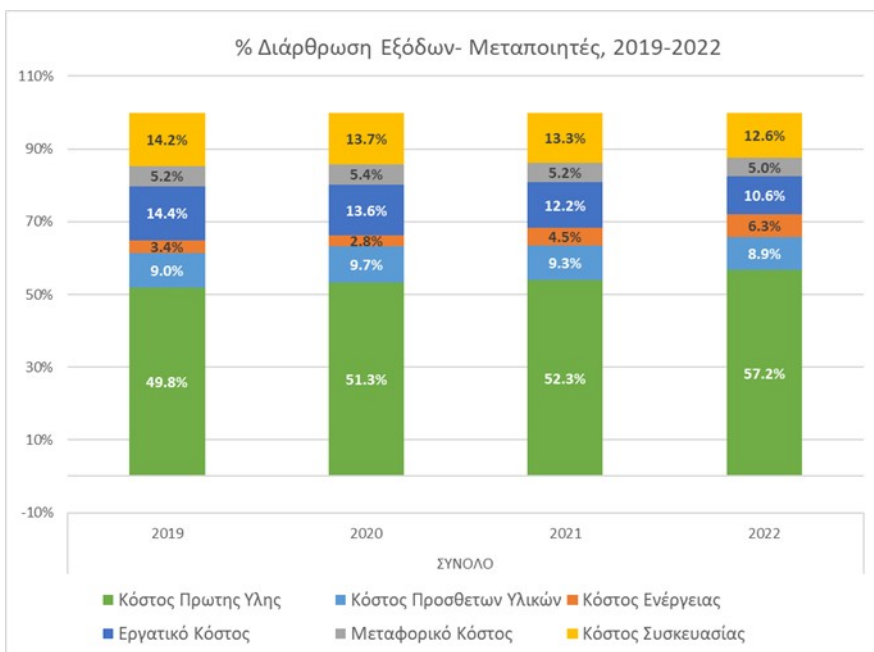

Με βάση το 2019 (2019=100), όλες οι κατηγορίες κόστους αυξήθηκαν, ιδιαίτερα μεταξύ 2021 και 2022, εκτός από το κόστος εργασίας που παρέμεινε σταθερό.

Η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφηκε στο κόστος ενέργειας, το οποίο υπερδιπλασιάστηκε σε σχέση με το 2019, και στο κόστος πρώτης ύλης.

Ωστόσο,

Εάν σταθμιστούν οι κατηγορίες κόστους ανάλογα με την βαρύτητά τους, το κόστος πρώτων υλών βρέθηκε να είναι η μεγαλύτερη κατηγορία κόστους.

Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία

Τα δεδομένα συλλέχθηκαν από τις απαντήσεις σε ερωτηματολόγια της ΕΑ, σχετικά με τα κόστη και τα στοιχεία πωλήσεων και από τις οικονομικές καταστάσεις, που υπέβαλαν τα 5 μεγαλύτερα σούπερ μάρκετ.

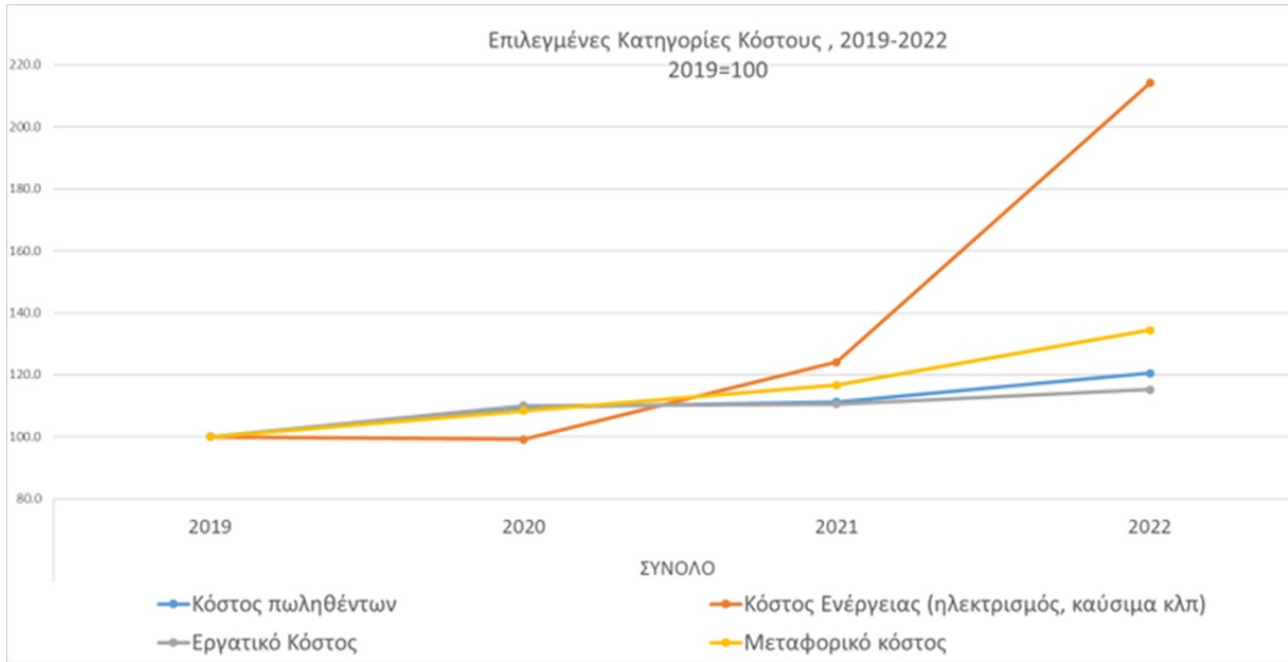
Σημείωση για τους υπολογισμούς:

Mark up (accounting approach) = $(\text{Κύκλος Εργασιών} - \text{Κόστος Πωληθέντων}) / \text{Κόστος Πωληθέντων}$

Περιθώριο Μικτού Κέρδους = $(\text{Κύκλος Εργασιών} - \text{Κόστος Πωλήσεων}) / \text{Κύκλος Εργασιών}$

Περιθώριο EBITDA = $\text{Κέρδη προ Τόκων, Φόρων, Αποσβέσεων} / \text{Κύκλος Εργασιών}$

Περιθώριο Καθαρού Κέρδους = $\text{Καθαρά Κέρδη} / \text{Κύκλος Εργασιών}$

Πηγή: Στοιχεία Επιχειρήσεων, Υπολογισμοί ΧΑΕ, ΕΑ

Με βάση το 2019 (2019=100), όλες οι κατηγορίες κόστους αυξήθηκαν, ιδιαίτερα μεταξύ 2021 και 2022.

Η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφηκε στο κόστος ενέργειας, το οποίο διπλασιάστηκε σε σχέση με το 2019.

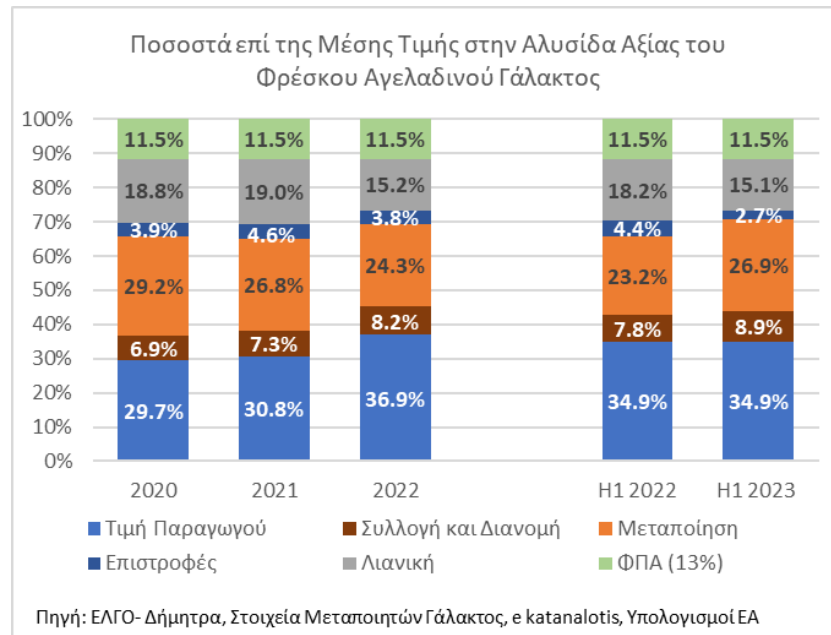
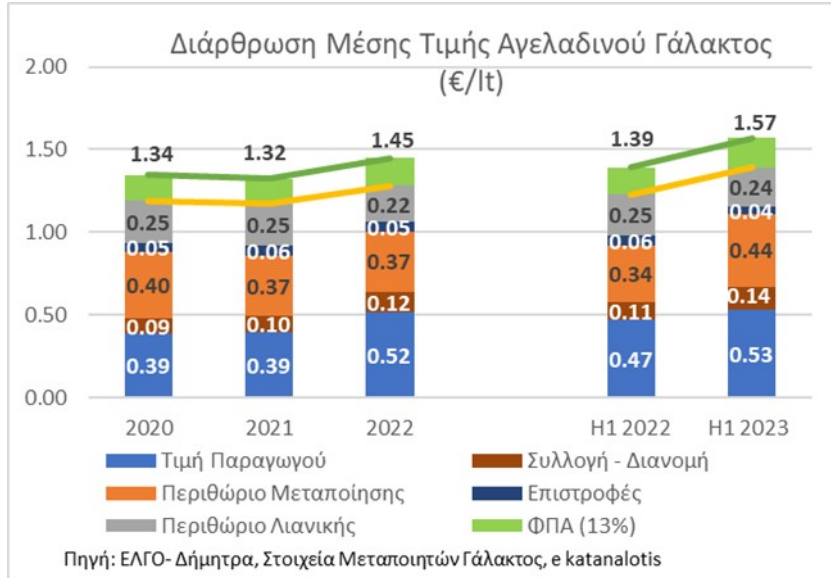
Σε αυτή την ενότητα περιλαμβάνεται η ανάλυση της τιμής του αγελαδινού γάλακτος στην αλυσίδα αξίας και το περιθώριο κάθε σταδίου, για την περίοδο 2020-2022 καθώς και το πρώτο εξάμηνο του 2022 και το πρώτο εξάμηνο του 2023.

Συλλογή Δεδομένων:

- Τα δεδομένα για την τιμή του αγελαδινού γάλακτος προέρχονται από τη βάση δεδομένων ELGO Δήμητρα (ίδια με Eurostat).
- Τα δεδομένα του σταδίου επεξεργασίας προέρχονται από τις απαντήσεις σε ερωτηματολόγια της ΕΑ για τα κόστη και τα στοιχεία πωλήσεων και από τους 4 μεταποιητές που το μεγαλύτερο μέρος του κύκλου εργασιών τους προέρχεται από πωλήσεις γάλακτος.
- Τα δεδομένα για την τελική τιμή πώλησης του φρέσκου αγελαδινού γάλακτος προέρχονται από την πλατφόρμα e-καταναλωτής από το 2020 και μετά.

Μεθοδολογία:

- Περιθώριο Επεξεργασίας = Τιμή Πώλησης Μεταποιητή – Τιμή Παραγωγού – (Κόστος Συλλογής Γάλακτος από Κτηνοτρόφους και Διανομής Γάλακτος στη Λιανική) – Επιστροφές.
- Οι μεταποιητές επιβαρύνονται με το κόστος συλλογής της πρώτης ύλης από τους παραγωγούς και το κόστος διανομής του τελικού προϊόντος στα Σούπερ Μάρκετ.
- Οι μεταποιητές επίσης φέρουν το κόστος των επιστροφών φρέσκου γάλακτος, που καταστρέφονται μέσω πιστοποιημένων εταιρειών.
- Περιθώριο Λιανικής = μέση τιμή λιανικής πριν το ΦΠΑ, από την πλατφόρμα e-καταναλωτής – τιμή ex-factory των μεταποιητών.
- Ο ΦΠΑ για το γάλα στην Ελλάδα είναι 13%.
- Μετατροπή τιμής παραγωγού από κιλό σε λίτρο με βάση την πυκνότητα του γάλακτος $\approx 1,03 \text{ kg/L}$.

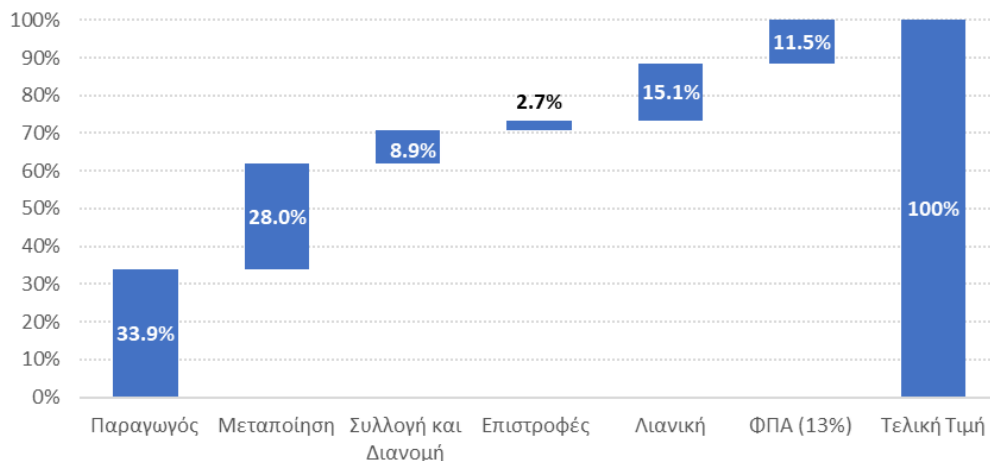

Ακολουθώντας τη μεθοδολογία που αναφέρθηκε παραπάνω:

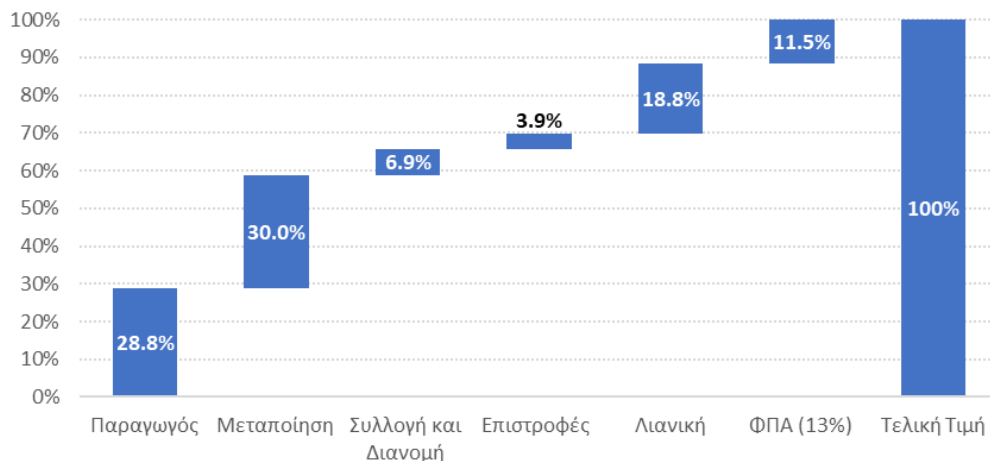
- Αρχικά υπολογίστηκε η τιμή του παραγωγού (μπλε άνω γράφημα), μετά προστέθηκε το κόστος συλλογής και διανομής ανά λίτρο αγελαδινού γάλακτος (καφέ).
- Στη συνέχεια προστέθηκε το περιθώριο των μεταποιητών (πορτοκαλί) και οι επιστροφές (σκούρο μπλε).
- Οι λιανοπωλητές ανέφεραν ότι πωλούν το εμφιαλωμένο γάλα όσο το αγοράζουν. Όταν ρωτήθηκαν σχετικά, απάντησαν ότι δεν κερδίζουν από τις πωλήσεις απλού γάλακτος. Το πωλούν για να παρέχουν στους πελάτες τους όλα τα απαραίτητα προϊόντα. Το κέρδος τους προέρχεται από τις πωλήσεις άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων με υψηλότερη προστιθέμενη αξία, όπως τυρί ή γιαούρτι, και από προωθητικές ενέργειες που κάνουν για λογαριασμό των μεταποιητών εντός του καταστήματος.
- Επειδή δεν μπορούσε να προσδιοριστεί από τα δεδομένα το περιθώριο των λιανοπωλητών, έγινε αντίστροφη ανάλυση (reverse engineering) στην τελική τιμή.
- Από την τελική τιμή (από το e-καταναλωτή) αφαιρέθηκε ο ΦΠΑ (πράσινο) και το άθροισμα όλων των άλλων ποσών, ώστε να προκύψει το ποσό που πρέπει να αποδοθεί στη λιανική (γκρι).

Αλυσίδα Αξίας στο Αγελαδινό Γάλα, Η1 2023

Αλυσίδα Αξίας στο Αγελαδινό Γάλα, 2020

Πηγή: ΕΛΓΟ- Δήμητρα, Στοιχεία Μεταποιητών Γάλακτος, e katanalotis, Υπολογισμοί ΕΑ

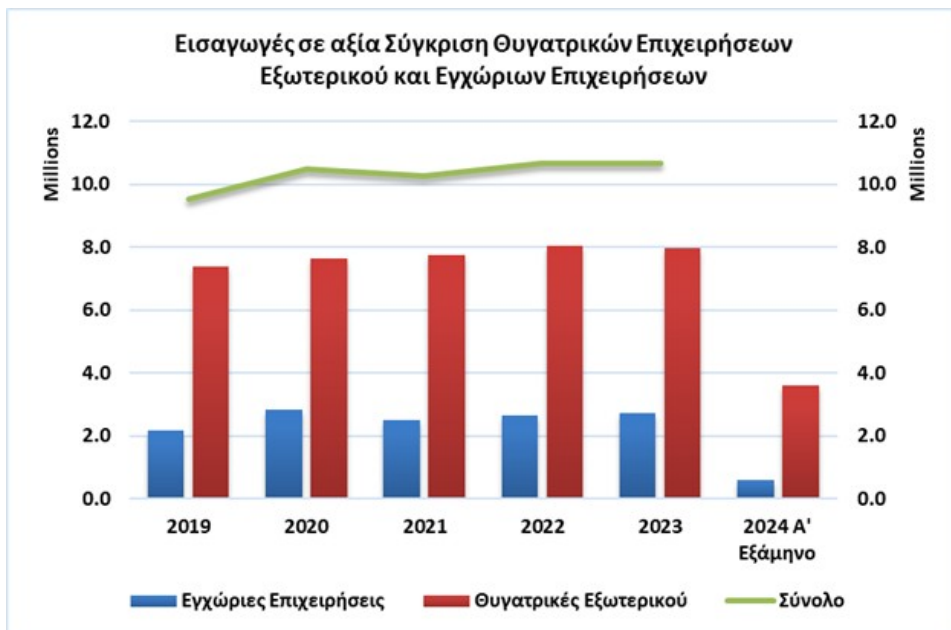
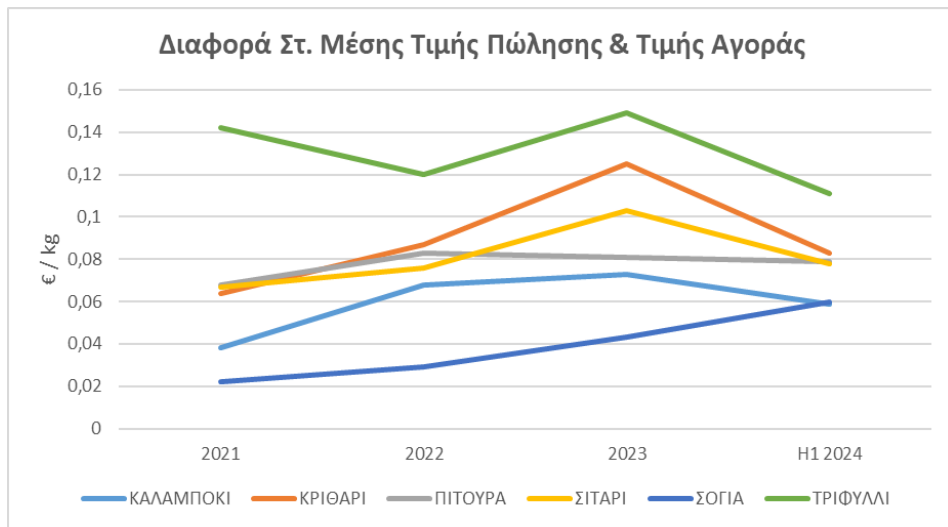
- Συγκρίνοντας το 2020 με το πρώτο εξάμηνο του 2023 στην αλυσίδα αξίας παρατηρήθηκε:
- Αύξηση της συμμετοχής των παραγωγών κατά 5,2% στην τελική τιμή.
- Μείωση του ποσοστού της μεταποίησης (-2,3%), της λιανικής (-3,7%).
- Η συλλογή και διανομή αυξήθηκε κατά 2%, ενώ οι επιστροφές μειώθηκαν κατά 1,2%.
- Η αυξημένη συμμετοχή του παραγωγού στη διαμόρφωση της τελικής τιμής του φρέσκου αγελαδινού γάλακτος μεταξύ 2020 και του πρώτου εξαμήνου του 2023 εξηγείται εν μέρει από τη σημαντική αύξηση του κόστους παραγωγής, κυρίως του κόστους ζωοτροφών και δευτερευόντως από την αύξηση του κόστους ενέργειας και εργασίας.
- Οι παρατηρήσεις αυτές είναι σύμφωνες με τις γενικές τάσεις του πληθωρισμού και τις αυξήσεις που παρατηρούνται στα κόστη παραγωγής (ζωοτροφές, ενέργεια κ.λπ.).

Και μετά τι;

- Για να διερευνηθεί περαιτέρω τι συνέβη πίσω από την αυξημένη συμμετοχή των παραγωγών στην τελική τιμή του φρέσκου γάλακτος, η ΕΑ πραγματοποίησε δύο ακόμη χαρτογραφήσεις που αφορούν τις τιμές εισροών στην αγροτική παραγωγή,
- Στον κλάδο ζωοτροφών και
- Στον κλάδο κτηνιατρικών φαρμάκων.

- Τα αποτελέσματα των ως άνω χαρτογραφήσεων έχουν δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα της ΕΑ, <https://www.epant.gr/enimerosi/xartografisi-stis-zootrofes.html>
- <https://www.epant.gr/enimerosi/xartografisi-sta-ktiniatrika-farmakeftika-proionta.html>

- Οι **ζωοτροφές** αποτελούν σημαντική γεωργική εισροή καθώς αποτελούν περίπου το 75% του κόστους των κτηνοτρόφων.
- Αν και οι εγχώριες τιμές ζωοτροφών ακολουθούν τις διεθνείς τάσεις τιμών των εμπορευμάτων (commodities), ωστόσο διαπιστώθηκε ότι τα spreads τιμών (διαφορά μεταξύ τιμών αγοράς και πώλησης) συνέχισαν να διευρύνονται έως το 2023. Αυτή η τάση φαίνεται μην σχετίζεται με τις διακυμάνσεις της αγοράς ενέργειας, καθώς η ενέργεια αντιπροσωπεύει ένα σχετικά μικρό ποσοστό των συνολικών λειτουργικών δαπανών του τομέα.
- **Κατά συνέπεια, η διεύρυνση των spreads ενδεχομένως υποδηλώνει ασυμμετρία στην πληροφόρηση και στρατηγικές επέκτασης περιθωρίου κέρδους.**
- **Κτηνιατρικά Φάρμακα για αιγοπρόβατα:** Η πλειονότητα των εμβολίων, των αντιπαρασιτικών και των αντιβιοτικών για αιγοπρόβατα εισάγονται στη χώρα από θυγατρικές ξένων πολυεθνικών εταιρειών.
 - **Απουσία παράλληλου εμπορίου:** Ο έλεγχος των συναλλαγών χονδρικής πώλησης επιβεβαιώνει την απουσία παράλληλων εισαγωγών και εξαγωγών στον κλάδο.
 - **Υπάρχουν ασυμμετρίες πληροφόρησης** που εμποδίζουν την ενημερωμένη επιλογή των καταναλωτών (εγγενείς στον τομέα της υγειονομικής περιθάλψης).
 - Δεν μπορεί να αποκλειστεί η πιθανή **εκμετάλλευση των δεσμευμένων καταναλωτών.**

- Σημειώνεται ότι τα αποτελέσματα της παρούσας ανάλυσης αφορούν την συγκεκριμένη χρονική περίοδο που αναλύθηκε, και δεν αποκλείεται η ανάλυση με άλλο χρονικό ορίζοντα να καταλήξει σε διαφορετικά συμπεράσματα.
- Οι Δράσεις του τμήματος Χαρτογράφησης της Επιτροπής Ανταγωνισμού στα Τρόφιμα δεν σταματούν εδώ

Ευχαριστώ για την προσοχή σας